

LIST JAKUBA

Kompozycja i przesłanie

Krzysztof Gołębiowski

www.berea.edu.pl

Spis treści

Wprowadzenie	4
Struktura blokowa Listu Jakuba.....	5
List Jakuba 1:1 Przedstawienie autora i pozdrowienia.	5
Warstwa pierwsza: List Jakuba 1:2-2:13 oraz 4:11-5:12	6
Warstwa druga: List Jakuba 2:14-3:18 oraz 5:13-20.....	6
Warstwa trzecia: List Jakuba 4:1-10.....	7
Jakuba 1:1 Przedstawienia autora i pozdrowienia	7
Jakuba 1:2 – 2:13	8
List Jakuba 1:2-16.....	9
Warstwa A - A1 (w. 1:2-4 i 12).....	9
Warstwa B - B1 (w. 1:5 i 13)	9
Warstwa C - C1 (1:6-8 i 14-16).....	9
Warstwa D-D1 - główny akcent: przesłanie dla biednych i bogatych (w. 1:9-11).....	10
Podsumowanie Listu Jakuba 1:2-16	10
Jakuba 1:17-21.....	10
Warstwa A-A1 (w. 1:17-18 i 21b).....	11
Warstwa B-B1 (w. 1:19a i 21)	11
Warstwa C - główny akcent fragmentu (w. 1:19b-20)	11
Jakuba 1:22 -27	11
Warstwa A-A1 (1:22-24 i 1:26).....	11
Warstwa B-B1	12
Podsumowanie Jakuba 1:17-27	12
Jakuba 2:1-13	12
Warstwa A-A1 (2:1-4 i 8-12)	13
Warstwa B-B1 (2:5 – 2:6b-7).....	13
Akcent C (2:6a).....	13
Jakuba 2:14-3:18.....	14
Kompozycja tego fragmentu	14
List Jakuba 2:14-26.....	14

Warstwa A-A5 (2:14a, 15-16; 18-19; 21; 23; 25)	15
Warstwa B-B5 (2:14b; 17; 20; 22; 24; 26)	15
Nauczanie Jakuba i Pawła	15
List Jakuba 3:1-12.....	16
Warstwa A-A1 (3:1-2 i 3:6)	16
Warstwa B-B1 (3:3 i 3:7-8).....	16
List Jakuba 3:13-18.....	17
Warstwa A-A1 (3:13a i 3:17a).....	17
Warstwa B-B1 (3:13b i 3 17b-18).....	17
Jakuba 4:1 – 10 Główny akcent Listu Jakuba!	18
Warstwa A-A1 (4:1-3 i 4:5-6)	18
Warstwa B-B1 (4:4 i 4:7-9)	19
Jakuba 4:11 - 5:12.....	19
Kompozycja tego fragmentu	19
Warstwa A-A1 (4:11-12 i 5:7-12)	21
Warstwa B-B1 (4:13-16 i 5:1-6)	22
Akcent C (4:17)	22
Jakuba 5:13-20.....	23
Warstwa A-A1 (5:13-14 i 5:17-18)	24
Warstwa B-B1 (5:15-16 i 5:19-20).....	24
PRZESŁANIE LISTU JAKUBA.....	24
Końcowa nauka – główny akcent Listu Jakuba.....	25

Wprowadzenie

W niniejszej pracy chciałbym zaprezentować owoc moich dociekań nad Listem Jakuba, a zwłaszcza nad jego strukturą i przesłaniem. Podjąłem próbę zobaczenia, jak autor rozwija swoją argumentację i w jaki sposób konfrontuje nas z tym bardzo dobitnym orędziem. Wykorzystałem w pracy tekst Listu Jakuba opracowany przez nas, na podstawie większościowego tekstu bizantyjskiego (<http://biblia.ovh/nt/index.php?book=20&chapter=1>).

W pierwszej części staram się pokazać kompozycję księgi w całości, niejako z lotu ptaka oraz to, jak widzę logikę tekstu z jego fundamentalnym przesłaniem. W drugiej części wchodzę już w szczegóły, rozważam każdą jednostkę tematyczną i w krótkim podsumowaniu staram się wyłuskać główne akcenty. List podzieliłem na pięć takich fragmentów, jednostek tematycznych, które dostrzegłem w tekście. Nie ukrywam, że zadanie to nie było proste, niekiedy bowiem logika tekstu nie jest łatwa do uchwycenia.

Cały list, a także poszczególne fragmenty, podzieliłem na paralelne fragmenty, tzw. „warstwy”, które rozwijają myśl autora, doprowadzając ją do finalnych akcentów. Analizę będę przeprowadzał z perspektywy retoryki biblijnej, która była wykładana w Szkole Biblijnej „Berea” przez Marka Kaczmarczyka. Zakładam w niniejszej pracy, że przynajmniej podstawowe zasady dot. budowy tekstów biblijnych będą czytelnikowi znane. Zainteresowanych odsyłam do tego kursu, który jest dostępny na stronie www.berea.edu.pl.

Nie jest to oczywiście pełny komentarz do Listu Jakuba, raczej tylko jego szkic. Zachęcam zatem każdego do pogłębionego studium tego listu, osobistej refleksji nad jego treścią. Zawiera on bowiem bardzo dobitne i ważne przesłanie dla chrześcijan.

Krzysztof Gołębiowski

czerwiec 2019

Struktura blokowa Listu Jakuba

List Jakuba 1:1 Przedstawienie autora i pozdrowienia.

List Jakuba 1:2-2:13 Radość z prób, zachęta dla biednych i przestroga dla bogatych. Dyskryminowanie biednych i faworyzowanie bogatych przestępstwem wobec Prawa, podobnie jak gniew i niepowściągnięcie języka. Prawdziwa pobożność: pomoc dla sierot i wdów i niesplamienie światem. Wezwanie do tego, by być wykonawcą Słowa. Potępienie dyskryminacji biednych.

Jakuba 2:14-3:18 Wiara bez uczynków jest martwa. Przykład Abraham i Rachab. Język źródłem wszelkiego złego czynu (mądrość demoniczna), prawdziwą wiarę wspiera mądrość „z góry” pełna dobrego czynu.

Jakuba 4:1 - 10 Przyjaźń ze światem, wrogością wobec Boga. Bóg pragnie naszego ducha, który w pokorze poddaje się Bogu a przeciwstawia się diabłu.

Jakuba 4:11 - 5:12 Osądzanie Prawa przez niewłaściwą relację do drugich i niepotrzebne przysięganie; zgubna pewność siebie, bezsensowne poleganie na bogactwie. Wezwanie biednych do cierpliwości (wytrwałości) aż do przyjścia Pana. **Przykład wytrwałości Hioba.**

Jakuba 5:13-20 Wartość modlitwy. Chorzy zachęcani do przywołania starszych; wiele może skuteczna modlitwa sprawiedliwego - przykład skutecznej modlitwy Eliasza. Nawrócenie grzesznika z jego błędnej drogi uratuje jego duszę od śmierci i zakryje mnóstwo grzechów.

Powyżej naszkicowałem strukturę blokową Listu Jakuba, jaką dostrzegłem podczas analizy jego treści. Bloki o tych samych kolorach stanowią fragmenty paralelne. Nie ukrywam, że kompozycja Listu Jakuba bywa momentami dość zawiła i trudno niekiedy dostrzec logiczne powiązanie następujących po sobie myśli.

Całość przesłania listu podzieliłem na trzy paralelne „warstwy” zgodnie z trzema kolorami bloków. Na początek krótko omówię owe trzy warstwy, a potem przejdę do nieco szczegółowszej analizy kompozycji i przesłania Listu Jakuba.

Warstwa pierwsza: List Jakuba 1:2-2:13 oraz 4:11-5:12

List Jakuba 1:2-2:13 Radość z prób, zachęta dla biednych i przestroga dla bogatych. Dyskryminowanie biednych i faworyzowanie bogatych przestępstwem wobec Prawa, podobnie jak gniew i niepowściągnięcie języka. Prawdziwa pobożność: pomoc dla sierot i wdów i niesplamienie światem. Wezwanie do tego, by być wykonawcą Słowa. Potępienie dyskryminacji biednych.

Jakuba 4:11 - 5:12 Osądzanie Prawa przez niewłaściwą relację do drugich i niepotrzebne przysięganie; zgubna pewność siebie, bezsensowne poleganie na bogactwie. Wezwanie biednych do cierpliwości (wytrwałości) aż do przyjścia Pana. Przykład wytrwałości Hioba.

Wspólnymi motywami tej warstwy są biedni i bogaci. Dla każdej z tych grup ma Jakub określone przesłanie. Podobieństwo jest też w wezwaniu do tego by być wykonawcą Słowa z Jak 1:22 oraz by pamiętać, że kto umie dobrze czynić, a tego nie robi, to dopuszcza się grzechu z Jak 4:17. Oczywiście oba fragmenty zawierają znaczenie więcej treści, ale w tym miejscu chciałbym pokazać tylko związek logiczny obu partii tekstu. Chcę w ten sposób krótko uzasadnić moje spojrzenie na oba fragmenty poruszające podobne wątki tematyczne.

Warstwa druga: List Jakuba 2:14-3:18 oraz 5:13-20

Jakuba 2:14-3:18 Wiara bez uczynków jest martwa. Przykład Abraham i Rachab. Język źródłem wszelkiego złego czynu (mądrość demoniczna), prawdziwą wiarę wspiera mądrość „z góry” pełna dobrego czynu

Jakuba 5:13-20 Wartość modlitwy. Chorzy zachęteni do przywołania starszych; wiele może skuteczna modlitwa sprawiedliwego - przykład skutecznej modlitwy Eliasza. Nawrócenie grzesznika z jego błędnej drogi uratuje jego duszę od śmierci i zakryje mnóstwo grzechów.

Oba powyższe fragmenty kładą nacisk na czyn człowieka prawdziwie wierzącego. W pierwszej części (Jak 2:14-3:18), na przykładzie Abrahama i Rachab, przekonuje nas Jakub, że wiara bez uczynków jest martwa. Nie precyzuje tu jeszcze o jakie uczynki wiary w kontekście odbiorców mu chodzi. Dopowiada to w trzecim rozdziale, gdzie pokazuje, że język źródłem wszelkiego złego czynu (mądrość demoniczna), prawdziwą wiarę wspiera mądrość „z góry” pełna dobrego dzieła. W drugiej części tej warstwy (Jak 5:13-20) pokazuje Jakub te aspekty chrześcijańskiej wiary i uczynków, na które chce położyć szczególny nacisk. Zachęca do śpiewania pieśni, modlenia się, wezwania starszych w czasie ciężkiej choroby, czy grzechu. Mocno akcentuje wartość modlitwy, szczególnie za braci cierpiących i uwikłanych w grzech. Taka wytrwała modlitwa sprawiedliwego w intencji niedomagającego brata lub siostry ma wielką wartość. To naprawdę piękny czyn wiary, który może mieć wpływ na uratowanie duszy od śmierci i zakrycie mnóstwa grzechów (Jak 5:20).

Warstwa trzecia: List Jakuba 4:1-10

Jakuba 4:1-10 Przyjaźń ze światem wrogością wobec Boga. Bóg pragnie naszego ducha, który w pokorze poddaje się Jemu a przeciwstawia się diabłu.

Według moich obserwacji, w tym fragmencie Listu, kładzie Jakub główny akcent. Ostatecznie gani tu niegodne zachowania odbiorców listu i pokazuje właściwy kierunek, jaki powinni obrać. Piętnuje namiętności i żądze oraz cudzołóstwo duchowe ze światem rządzonym przez diabła (3:14-16; 4:1-4). W kontraście wzywa do pielęgnowania właściwych postaw: pokory i oddania ducha, którego pragnie Bóg.

...

Mając ogólny obraz całości, zapraszam teraz do wspólnej podróży przez List Jakuba.

Jakuba 1:1 Przedstawienia autora i pozdrowienia

(Jak 1:1) Jakub, Boga i Pana Jezusa Chrystusa niewolnik, dwunastu plemionom w diasporze: Pozdrowienia!

W pierwszym wersecie Jakub przedstawia siebie jako sługę Boga i Jezusa Chrystusa. Wiele przemawia za tym, że był przyrodnim bratem Pana Jezusa. Nie wykorzystuje jednak swojego pochodzenia do "wzmocnienia" siły argumentów. Pokornie przyznaje, że w stosunku do Pana Jezusa jest Jego sługą, a nawet "niewolnikiem" – bo taki właśnie jest sens słowa: "dulos". Sądzę, że jest to uniwersalna zasada, która każe nam właściwie patrzeć na fundament naszej tożsamości. Nie wynika ona z naszego ziemskiego pochodzenia, choćby było najbardziej szlachetne. Istotna jest nasza wieczna tożsamość, którą dzięki Bogu mamy w Chrystusie - 'ostatnim Adamie' (1 Kor 15:45-48). Paradoksalnie więc, jesteśmy prawdziwie wolni tylko jako niewolnicy Chrystusa.

Ciekawy w tym pierwszym wersecie jest również fakt, że Jakub pisze swój list do "dwunastu pokoleń, które są w diasporze". Jest to dość dziwne, bo chyba trudno znaleźć w diasporze zbory, które składałyby się wyłącznie z Izraelitów. Zazwyczaj były to zbory mieszane, składające się zarówno z Żydów, jak i pogan. Nienaturalny byłby list adresowany wyłącznie do etnicznych Izraelitów, zwłaszcza, że są w nim poruszane sprawy dotyczące całej społeczności chrześcijan. Może chodzi o to, że dla potomstwa Abrahama nie liczy się cielesne pokrewieństwo, jak o tym pisał ap. Paweł: „Nie ma Żyda ani Greka, nie ma niewolnika ani wolnego, nie ma mężczyzny ani kobiety, gdyż wy wszyscy jedno jesteście w Jezusie Chrystusie. A jeśli wy [należycie do] Chrystusa, to jesteście nasieniem Abrahama, dziedzicami - według obietnicy" (Gal 3:28-29). Może to właśnie miał na myśli Jakub pisząc o dwunastu pokoleniach w diasporze?

Dodatkowo może to być argument na wczesną datę powstania listu, kiedy chrześcijanie pochodzenia żydowskiego stanowili większość i mieli jeszcze ścisły związek z synagogą i przestrzegali Tory (zob. Dz. 21:20-21).

Jakuba 1:2 – 2:13

Radość z prób, zachęta dla biednych i przestroga dla bogatych. Dyskryminowanie biednych i faworyzowanie bogatych przestępstwem wobec Prawa, podobnie jak gniew i niepowściągnięcie języka. Prawdziwa pobożność: pomoc dla sierot i wdów i niesplamienie światem. Wezwanie do tego, by być wykonawcą Słowa.

List Jakuba 1:2-16 Wypróbowani, wyszlifowani - zwycięscy otrzymają wieniec życia. Potrzeba mądrości i modlitw z wiarą oraz chlubienia się z wywyższenia biednego i poniżenia bogatego a także pamiętania, że To nie Bóg nas doświadcza, tylko nasze pożądliwości.

List Jakuba 1:17-21 Bóg zrodził nas Słowem Prawdy, przyjmujemy je z łagodnością. Gniew człowieka rozmija się z Bożą sprawiedliwością.

List Jakuba 1:22-27 Bądźmy wykonawcami Słowa, a nie tylko słuchaczami. Fałszywa pobożność: niepowściągnięcie języka. Prawdziwa pobożność: nieść pomoc sierotom i wdowom i nie splamienie się przez świat.

List Jakuba 2:1-13 Dyskryminowanie biednych i faworyzowanie bogatych jest przestępstwem wobec Prawa. Wezwanie do miłowania bliźniego. Wyższość miłosierdzia nad sądem.

Przyjrzyjmy się naszkicowanej powyżej kompozycji Listu Jakuba 1:2 - 2:13. W pierwszej warstwie (Jak 1:2-16 oraz Jak 2:1-13) mamy nawiązanie do biednych i bogatych. Porusza tu Jakub specyficzne próby jakie spotykają jednych i drugich. Wszelkie próby, jakie nas spotykają przyczyniają się do wypróbowania wiary, sprawdzenia jaka ona jest w istocie i prowadzą do wytrwałości, która nas wydoskonala (1:2-4). Dlatego człowieka, który zwycięsko przechodzi próby określa Jakub jako szczęśliwego. Biedny ma się chlubić ze swego wywyższenia, a bogaty z poniżenia. W drugiej części potępia Jakub dyskryminowanie biednych, które jest przestępstwem wobec Prawa. Wzywa też do miłowania bliźniego i stwierdza, że miłosierdzie triumfuje nad sądem. Wspólnym motywem obu części są zatem biedni i bogaci. Pojawiają się oni jeszcze w dalszej (paralelnej) części Listu Jakuba (4:11 - 5:12), co pokazuje, że są oni podstawowymi grupami odbiorców listu.

W drugiej warstwie (Jakuba 1:17-27) ukazuje Jakub pożądane przymioty, które powinniśmy pielęgnować. Są one skontrastowane z przywarami, które należy u siebie zwalczać. Należą do nich łagodność skontrastowana z gniewem (1:17-21) oraz prawdziwa pobożność - niesienie pomocy sierotom i wdowom i nie splamienie światem - skonfrontowane z fałszywą bogobożnością, którą jest niepowściągnięcie języka (1:26-27). Mamy tu też ogólne wezwanie do tego, by być wykonawcą Słowa, a nie tylko słuchaczem (1:22-25). Akcent ten jest w harmonii z częścią o wierze i uczynkach z 2:14-3:18. Stanowi do niej logiczne wprowadzenie.

Po spojrzeniu ogólnym na ten fragment Listu Jakuba przejdźmy do nieco szczegółowszej analizy poszczególnych jego części.

List Jakuba 1:2-16

Wypróbowani, wyszlifowani, zwycięscy otrzymają wieniec życia. Potrzeba mądrości i modlitw z wiarą oraz chlubienia się z wywyższenia biednego i poniżenia bogatego i pamiętania, że To nie Bóg nas doświadcza, tylko nasze pożądlivości.

A. 2. (Za) całą radość uznajcie bracia moi, kiedy (w) rozmaite próby wpadacie, 3. wiedząc, że wypróbowanie waszej wiary sprawia wytrwałość. 4. Wytrwałość zaś ma być czynem doskonałym, abyście byli doskonali i zupełni, w niczym (nie) mający braków.

B. 5. Jeśli zaś komuś z was brakuje mądrości, niech prosi u Boga, który daje wszystkim szczerze i nie robiąc wyrzutów, a zostanie dana mu.

C. 6. Niech prosi zaś w wierze, bez wahania, bowiem kto się waha przypomina falę morską przez wiatr targaną i rzucaną tam, i z powrotem. 7. Zatem niech nie sądzi [-] ten człowiek, że otrzyma cokolwiek od Pana, 8. mąż rozdwojonej duszy, chwiejny na wszystkich swoich drogach.

D. 9. A niech się chlubi brat uniżony ze swojego wywyższenia,

D1. 10. A bogaty - ze swojego uniżenia, gdyż jak kwiat trawy przemienie. 11. Wzeszło bowiem słońce z upałem i wysuszyło trawę, i kwiat jej opadł i piękno oblicza jego zostało zniszczone, tak i bogaty na swoich drogach zmarnieje.

A1. 12. Szczęśliwy mąż, który wytrwale znosi próbę, gdyż kto zostanie wypróbowany, otrzyma wieniec życia, który obiecał Pan tym, którzy miłują Go.

B1. 13. Nikt poddawany próbie niech (nie) mówi, że przez Boga jest próbowany. Bóg bowiem jest niepodatny na próby do zła, a sam (nie) poddaje próbie nikogo.

C1. 14. Każdy zaś jest poddawany próbie przez własne pożądlivości, jest wabiony i nęcony.

15. Potem pożądlivość "gdy zaszła w ciążę" rodzi grzech, a gdy grzech "wydoroślał" rodzi śmierć. 16. Nie dajcie się zwieść bracia moi umiłowani!

Warstwa A - A1 (w. 1:2-4 i 12)

Mamy tu zaprezentowane przez Jakuba właściwe patrzanie na próby. Pozornie bowiem wydaje się, że mają one negatywny sens w naszym życiu. Jakub zaleca jednak spojrzeć na to inaczej. Znoszenie prób powinno być powodem radości, bo przez nie wiara jest doświadczana i sprawia wytrwałość (A), a to z kolei prowadzi do szczęścia i wieńca życia, dla tych, co kochają Boga (A1 – Jak. 1:12). Trudno o lepsze uzasadnienie! Zamiast więc narzekać z powodu prób, czynmy z nich sposobność do wzrastania i wypróbowania nas i pokazania jacy naprawdę jesteśmy. Nie patrzmy zatem na próby przez pryzmat bólu, tylko przez błogosławione skutki, które z nich wynikają.

Warstwa B - B1 (w. 1:5 i 13)

Warstwa omawia właściwą postawę w obliczu prób. Warto zwrócić uwagę, że zarówno w wersecie 5 (B) i 13 (B1) pojawia się Bóg, jako Ten, który daje modlącym się do Niego "szczerze", oraz 'nie jest podatny na próby do zła i sam nie próbuje nikogo'. Oba teksty wzywają zatem z jednej strony do modlitwy o mądrość, a z drugiej - by nikt w trakcie prób nie winił Boga. Ciekawe jest to, że nie mamy tu jeszcze wyjaśnienia Jakuba o jakiego rodzaju próby może chodzić. Natura próby, o której pisze Jakub zostaje ukazana w kolejnej warstwie i może to być pewnym zaskoczeniem.

Warstwa C - C1 (1:6-8 i 14-16)

W pierwszych miejscach akcentowanych tej części listu Jakuba (C-C1) pojawiają się przeszkody na drodze do osiągnięcia nagrody wspomnianej w warstwie A-A1. Są to: brak wiary w modlitwie oraz powątpiewanie, które przyrównane jest do fali morskiej i do człowieka chwiejnego o rozdwojonej duszy (sekcja C). Tekst w części C1 (1:14-15) ukazuje rzeczywiste źródło grzechu: "własne pożądlivości". Jakub grzmi tu, by nie dać się zwieść, gdyż Bóg nikogo nie kusi w ten sposób. Pokusa ma swoje źródło w naszym wnętrzu, w naszej pożądlivości, grzeszności, która nadal jest w nas, pomimo nawrócenia. Przekonuje mnie to, że próba w

Liście Jakuba nie dotyczy prześladowań - w zasadzie w całym liście jest tylko jedna krótka wzmianka o prześladowaniach ze strony bogatych (5:6). Próba jest więc tu ukazana w bardziej wyrafinowanej formie, jako pokusy, 'pożądliwości', które wabią i nęca i skutkują grzechem, który 'rodzi śmierć'. Zatem próba u Jakuba ma swe źródło we 'własnych pożądliwościach', które będąc pielęgnowane rodzą grzech - upadek, który jest przegraną walką z próbą. Widać więc, że owa "próba" ma brzemiennie skutki: życie, szczęście i radość lub śmierć w zależności od tego, czy jej ulegniemy, czyn nie. Próba ta jest sprawdzeniem jakości naszego odrodzenia i bezkompromisowego pójścia za Bogiem, odrzuceniem zgnilizny poprzedniego cielesnego życia (por. 2 Piotra 1:4).

Warstwa D-D1 - główny akcent: przesłanie dla biednych i bogatych (w. 1:9-11)

To jest główne przesłanie rozważanej właśnie części Listu Jakuba. Zauważmy, że po wielu ogólnych zachętach i napomnieniach adresuje Jakub swe przesłanie do dwóch grup chrześcijan. Pierwszą są biedni (dosłownie: "uniżeni") a drugą bogaci. Jedni i drudzy muszą rozumieć co wniósł w ich życie dar zbawienia. Uniżeni (biedni) zostali wywyższeni, dzięki temu ich bieda nie musi być dla nich tak dokuczliwa, jak dla ludzi nie mających realnej nadziei. Próba mogło być dla nich pożądliwe pragnienie bogactwa, luksusu, który widzieli np. u swych bogatych braci w wierze. Mogli mieć też pokusę do jakiegoś "lizusostwa" względem bogatych, by coś od nich uzyskać (zob. Jakuba 2:1-4). Mogło też pojawić się u biednych to "rozdwojenie duszy", o którym pisze Jakub w 1:8. Bogaci zaś mają chlubić się swym „poniżeniem” – ich bogactwo jest niczym w stosunku do chwalebnej nagrody. Trudną próbą może być dla nich patrzeć na bogactwo z ziemskiej perspektywy i liczne sidła z tym związane, które odwracają duchowy wzrok od patrzenia na to "co w górze" (zob. Kol 3:1-2). Na bogactwo powinno się patrzeć z Bożej perspektywy jako przemijające i więdnące jak trawa - tak "bogaty na swoich drogach zmarnieje" - puentuje Jakub. Dostrzegam tu również brak wiary i rozdwojenie duszy bogacza, dla którego posiadane bogactwo nie jest bynajmniej tak bezwartościowe, jakim być powinno. Obie grupy chrześcijan dotyczą specyficzne próby. Jednak większy nacisk kładzie Jakub na próby bogaczy i jeszcze kilka razy wróci do nich w swym liście (4:13-17; 5:1-6).

Podsumowanie Listu Jakuba 1:2-16

Sednem problemu wszystkich odbiorców Listu Jakuba, także nas dzisiaj, jest "rozdwojenie duszy" skutkujące wabieniem i uleganiem swym pożądliwościom. W efekcie mamy przyćmienie wiecznej nagrody, a rozświetlanie tego co tu i teraz mamy przed oczami (C-C1). Wzywa zatem Jakub do zjednoczenia swej duszy i patrzenie na wszystko z Bożej perspektywy, bez zbytniego przywiązywania się, bądź pożądania tego co tu i teraz, choćby nie wiem jak wartościowe mogłoby się to wydawać (D). Owe próby powinny nas uszlachetniać, a nie powodować upadku (A-A1). Korzystajmy z Bożego wsparcia, módlmy się z wiarą o mądrość, a otrzymamy ją. Nie wińmy też Boga za próby, bo w rzeczywistości rodzą się w nas, w naszych pożądliwościach (B-B1). "Nie dajcie się zwieść bracia moi umiłowani!" (Jak 1:16).

Jakuba 1:17-21

Jako zrodzeni Słowem Boga bądźmy skorzy do słuchania a nieskorzy do mówienia i gniewu, plugawości i złości - w gniewie rozmiwiamy się z Bożą sprawiedliwością.

A. (Jak 1:17) Każdy dobry podarunek i wszelki dar doskonały zstępuje z góry od Ojca światłości; u którego nie istnieje żadna zmienność lub cień poruszenia. **(Jak 1:18)** Gdy zechciał, zrodził nas Słowem prawdy, abyśmy byli jakby pierwszym plonem Jego stworzeń.

B. (Jak 1:19) Już [to] wiecie, bracia moi ukochani; każdy zaś człowiek niech będzie skory do słuchania, nieskory do mówienia,

C. nieskory do gniewu.

C1. (Jak 1:20) Bo gniew człowieka nie wykonuje sprawiedliwości Boga.

B1. (Jak 1:21) Dlatego odrzućcie wszelką plugawość i obfitość złości

A1. i z łagodnością przyjmijcie zasiane w was Słowo, które jest w stanie zbawić wasze dusze.

Warstwa A-A1 (w. 1:17-18 i 21b)

Od niezmiennego Boga, Ojca światłości mamy wszelki dar - zrodził nas Słowem, by być pierwszym plonem Jego stworzeń (A). Przyjmujemy to zbawienne Słowo z łagodnością (A1). Dotyka tu Jakub istoty tożsamości chrześcijanina. To chyba jeszcze jeden argument, przemawiający za tym, że odbiorcami listu są chrześcijanie.

Warstwa B-B1 (w. 1:19a i 21)

Bądźmy więc skorzy do wsłuchiwania się w to Słowo, a nie do mówienia i gniewu (B), odrzućmy "plugawość" języka (także plugawe czyny) i złość (B1). Jak może inaczej postępować ktoś zrodzony z Boga?

Warstwa C - główny akcent fragmentu (w. 1:19b-20)

W tym prostym tekście (1:19b-20) kładzie Jakub mocny akcent, twierdzi bowiem, że trwanie w zagniewaniu - można dodać w plugawym zagniewaniu - sprawia, że nie możemy wykonywać Bożej sprawiedliwości. Oznacza to rozminięcie się z celem i sensem naszego zrodzenia przez Słowo i w rezultacie powoduje totalny upadek. Musi zatem w naszej świadomości zyskać na znaczeniu łagodność, cecha tak pożądana w społeczności chrześcijan, a jednocześnie tak trudna do zastosowania w obliczu naszych codziennych zmagañ. Nie przypadkiem Pan Jezus, kiedy wzywał nas do wzięcia Jego jarzma, powiązał je z uczeniem się od Niego właśnie łagodności i uniżenia w sercu (Mat. 11:28-30). Nie dziwi zatem, że zagniewanie (czy raczej trwanie w gniewie, 'wszelkiej plugawości'), może stanowić ogromne wyzwanie dla chrześcijan. Tak, to wielka próba i zwycięstwo nad nią może nas "prowadzić do dzieła doskonałego" (Jak 1:4).

Jakuba 1:22 -27

Bądźmy wykonawcami Słowa, a nie tylko słuchaczami. Fałszywa pobożność: niepowściągnięcie języka. Prawdziwa pobożność: nieść pomoc sierotom i wdowom i nie splamienie się przez świat.

A. 22. Bądźcie więc wykonawcami Słowa, a nie jedynie słuchaczami zwodzającymi samych siebie. 23. Gdyż jeśli ktoś jest słuchaczem Słowa a nie wykonawcą, ten przypomina męża, który przypatruje się swemu naturalnemu obliczu w zwierciadle. 24. Przypatrzył się bowiem sobie samemu i odszedł, i natychmiast zapomniał jaki był.

B. 25. Ale ten, który wejrzał w doskonałe prawo wolności i w nim pozostawał, ten nie stał się słuchaczem, który zapomina, ale wykonawcą dzieł, ten będzie szczęśliwy w swoim działaniu.

A1. 26. Jeśli ktoś sądzi, że jest bogobojny wśród was, (a) nie trzyma w ryzach swego języka, ale zwodzi serce swoje; tego bogobojność (jest) próżna.

B1. 27. Bogobojnością czystą i nieskalaną przed Bogiem i Ojcem jest to: "odwiedzać" sieroty i wdowy w ich ucisku (i) strzec samego siebie, (aby być) niesplamionym od świata (zob. 4:4).

Warstwa A-A1 (1:22-24 i 1:26)

Mamy tu wezwanie do tego, aby być wykonawcami Słowa, a nie tylko słuchaczami. Jest to rozwinięcie myśli z części pierwszej, gdzie byliśmy zachęceni, byśmy byli prędcy do tego, by "słyszeć". Tu natomiast owo "słyszeć" jest uzupełnione czynkami - taki jest właściwy sens słuchania Bożego Słowa. Pozostawanie tylko słuchaczem, a nie wykonawcą, przyrównuje Jakub do człowieka, który przygląda się swemu naturalnemu odbiciu i zapomina jaki jest. Zapewne chodzi Jakubowi o to, że po obejrzeniu swojej twarzy w zwierciadle powinno się coś zrobić z zauważonymi mankamentami, czy brudem etc. Nie zrobienie z tym niczego nie jest mądre. W paralelnej części (1:26) Jakub definiuje próżną bogobojność, która uzewnętrznia się w nie trzymaniu języka w ryzach. Wydaje mi się, że nie chodzi tu o wady języka omówione w rozdziale trzecim

listu. Ponieważ jest w kontekście wykonawcy Słowa oraz w kontraście do czystej bogobożności polegającej na wykonywaniu szlachetnych uczynków, to zaniedbania języka dotyczyć mogą paplania o tym jak wiele ktoś taki zamierza zrobić, ale niczego z tego nie realizuje. Takie słowa, są próżne, jakby czek bez pokrycia. Osoby mające ten problem łatwo obiecują, przysięgają i nie zamierzają dotrzymać takich obietnic – wygląda na to, że słowa te są w paraleli do tekstu z Jakuba 5:12: "Przede wszystkim jednak bracia moi, nie przysięgajcie ani (na) niebo, ani (na) ziemię, ani jakkolwiek inną przysięgą. Niech więc jest wasze tak, tak a nie, nie, abyście nie popadli w hipokryzję". Myślę, że jest to delikatny wstęp do tego co rozwinie jeszcze Jakub.

Warstwa B-B1 (1:25 i 1:27)

Główny akcent tej części listu Jakuba zawiera konkretne wezwanie. Chodzi o "wykonywanie dzieł" jak dosłownie pisze Jakub. Jednak ten skutek wynika z pewnej przyczyny: "wejrzał w doskonałe prawo wolności i w nim pozostawał". Owo prawo wolności, trwanie w nim, musi się uzewnętrznić w postaci gorliwości w dobrych uczynkach. Człowiek skonfrontowany z Bożym Słowem i trwający w jego nauczaniu będzie 'szczęśliwy w swym działaniu'. Biblijny chrystianizm nie będzie w jego życiu jedynie abstrakcyjną ideą. Słowa z werse 25 są w paraleli z 27, gdzie Jakub mówiąc o czystej bogobożności, stwierdza, że musi się to uzewnętrznić w czynach: "odwiedzać" sieroty i wdowy w ich ucisku (i) strzec samego siebie, (aby być) niesplamionym od świata" (zob. 4:4). Proszę zwrócić uwagę, że te czyny podążają w dwóch kierunkach. Na zewnątrz (sieroty i wdowy) i do wewnątrz (strzec samego siebie). Myślę, że bez pracy nad sobą, swoim charakterem, wiarą i miłością, a wbrew światu i jego normom, nie można być prawdziwie gorliwym w 'wykonywaniu uczynków'. Tylko bowiem wtedy będziemy mogli służyć drugim, do czego też jesteśmy powołani przez naszego Pana.

Podsumowanie Jakuba 1:17-27

Wydaje się, że w tym fragmencie przygotowuje Jakub odbiorców listu do głównego przesłania (4:1-10). Wskazuje na naszą tożsamość, która wynika z ponownego zrodzenia przez Ojca oraz jej praktyczne implikacje. Człowiek prawdziwie odrodzony powinien charakteryzować się gotowością do słuchania, łagodnością i wszelkim dobrym czynem. Stanowczo powinien odrzucać wszelką złość i plugawe zagniewanie, które należą do starej natury i niestety potrafią skutecznie zepsuć, a nawet zniszczyć istotę tego Bożego posiewu, powodując duchową martwość. Wzywa Jakub do dobrych uczynków i do strzeżenia samego siebie od wpływów świata.

Jakuba 2:1-13

Faworyzowanie bogatych a lekceważenie biednych czyni sędziami i nie ma nic wspólnego z wiarą Pana Jezusa. Jest też przestępstwem wobec Prawa. Powinniśmy raczej kierować się miłością bliźniego i miłosierdziem. Bóg wybrał ubogich na dziedziców Królestwa. Gardzenie nimi jest bluźnieniem samemu Panu Jezusowi.

A

- a.** 1. Bracia moi, nie łączcie wiary Pana naszego Jezusa Chrystusa - (naszej) chwały - z wyróżnianiem jednych osób przed drugimi.
- b.** 2. Jeśli bowiem wszedłby na wasze zgromadzenie mąż mający złoty pierścień w szacie wspaniałej,
  - c.** wszedłby też i ubogi w brudnej szacie,
  - c1.** 3. a spoglądalibyście na tego, który nosi szatę wspaniałą, i powiedzielibyście mu: ty usiądź tutaj dobrze,
  - b1.** a ubogiemu powiedzielibyście: ty stań tam lub usiądź tutaj pod podnóżkiem moim,
- a1.** 4. to (czy) nie doszło do poróżnienia wśród was samych i (nie) staliście się sędziami (pod wpływem) tych niegodziwych myśli?

B.

a. 5. Posłuchajcie bracia moi umiłowani, (czyż) nie wybrał Bóg ubogich świata, (na) bogatych w wierze i (na) dziedziców Królestwa, które obiecał tym, którzy miłują go?

b. 6. Wy jednak wzgardziliście ubogim!

a1. (Czyż) nie bogaci tyranizują was i (czy nie) oni ciągną was do sądów? 7. (Czyż to) nie oni bluźnią Dobremu Imieniu wzywaniem wśród was?

A1

a. 8. Jeśli jednak wypełniacie prawo królewskie zgodnie z Pismem: "będziesz miłował bliźniego swego, jak siebie samego", dobrze czynicie.

b. 9. Jeśli jednak dyskryminujecie (biednych), grzech popełniacie, będąc upomniani przez prawo, jak przestępcy.

c. 10. Kto bowiem całego prawa będzie strzegł, (a) potknie się jednak w jednym, (to) staje się winnym wszystkiego.

b1. 11. Bo ten, który powiedział: "nie będziesz cudzołożył", powiedział też: "nie będziesz mordował".

c1. Jeśli więc nie będziesz cudzołożył, ale będziesz mordował, stajesz się przestępcą Prawa.

a1. 12. Tak mówcie i tak czyńcie jak ci, którzy mają być sądzeni przez prawo wolności. 13. Bo sąd bez miłosierdzia, (temu kto) nie uczynił miłosierdzia - chlubi się miłosierdzie (wobec) sądu.

Warstwa A-A1 (2:1-4 i 8-12)

Myślą wspólną obu części jest dyskryminowanie biednych, podział na lepszych i gorszych chrześcijan w zależności od stanu posiadania. Na początek wzywa Jakub, by nasza wiara nie miała nic wspólnego z faworyzowaniem. Dalej podaje ilustrację tego, pokazując traktowanie bogatych i biednych w zgromadzeniu chrześcijańskim. Takie poróżnienie wśród braci jest stawianiem siebie w roli sędziego (wróci jeszcze do tego Jakub w 4:11-12; 5:9). Powinni raczej kierować się prawem królewskim 'miłując bliźniego jak siebie samego' i miłosierdziem. W przeciwnym razie stają się przestępcami Prawa, bo nieprzestrzegając jednego przykazania, stają się winni wszystkiego. W tekście tym pojawiają się ciekawe określenia prawa: "prawo królewskie" z przykazaniem miłości bliźniego i "prawo wolności" z przykazaniem o czynieniu miłosierdzia. Prawo wolności było już wzmiankowane w Jak 1:25 w kontekście spełniania uczynków i szczęścia z tego wynikające.

Warstwa B (2:5 -7)

Ponownie tekst nawiązuje do bogatych i biednych, ale są oni tu jeszcze wyraźniej spolaryzowani niż w 1:9-11. Najpierw Jakub stwierdza, że biedni zostali wybrani na bogatych w wierze i dziedziców Królestwa. Z drugiej strony o bogatych nie mówi tu ani jednego dobrego słowa, stwierdza natomiast, że tyranizują braci, ciągną do sądów i bluźnią Dobremu Imieniu - sądzę, że chodzi o imię Pana Jezusa Chrystusa. Musi nas dziwić tak jednoznacznie negatywna ocena bogatych i pozytywna biednych. Myślę, że nieco światła na to rzuci jeszcze fragment Jak 5:1-6. Zapewne wśród odbiorców listu Jakuba owi bogaci dopuszczali się okrutnego zła włącznie z mordowaniem sprawiedliwego. Nie ukrywam, że mam duży problem, by zrozumieć, jak to możliwe, by w zborze chrześcijan z I wieku mogły funkcjonować takie osoby? Myślę, że nie jest to ogólne potępienie bogatych, ale tych, którzy byli wśród odbiorców tego listu. Znamy przecież z NT bogatych chrześcijan pełnych wiary i miłości (np. Filemon).

Akcent (2:6a)

W tym tekście zawarty jest główny akcent fragmentu 2:1-13. Jest nim wyraźna nagana w kierunku odbiorców listu: "wzgardziliście ubogim!". Inaczej mówiąc pogardzili Bożymi wybrańcami, a hołubili tych, którzy są źródłem wszelkiego zła w społeczności chrześcijan. Jest to totalne rozminięcie się z celem, dla którego została powołana lokalna społeczność Pana Jezusa.

Jakuba 2:14-3:18

Wiara bez uczynków jest martwa. Przykład Abrahama i Rachab. Język źródłem wszelkiego złego czynu (mądrość demoniczna), prawdziwą wiarę wspiera mądrość „z góry” pełna dobrego dzieła.

Kompozycja tego fragmentu

List Jakuba 2:14-26 Wiara bez uczynków jest martwa; uzasadnia to przykład Abrahama i Sary

List Jakuba 3:1-12 Niech niewielu będzie nauczycielami, potykamy się w mowie, mały język wyrządza wielkie zło.

List Jakuba 3:13-18 Wiara prawdziwa i martwa ma dwa źródła: od Boga („z góry”) i od diabła („demoniczna”).

Wydawać by się mogło, że oba paralelne fragmenty (2:14-26 i 3:13-18) nie mają wspólnego mianownika. Jednak dokładne przyjrzenie się im pokazuje ich spójność. Pierwszy fragment omawia logiczne uzasadnienie, że wiara nie poparta uczynkami jest martwa. Nie dookreśla tu Jakub, czym w istocie są uczynki zwłaszcza martwej wiary. Drugi fragment pogłębia temat ukazując, że owa martwa wiara, ma swe źródło u Bożego przeciwnika i ujawnia się w uczynkach ciemności. Jest mądrością: 'przyziemną, duszewną, demoniczną'. Człowiek autentycznie wierzący natomiast uzewnętrznia to uczynkami, które mają źródło w Bogu, są przejawem „mądrości z góry”.

Główny akcent tego fragmentu (3:1-12) pada na język, który uzewnętrznia oba rodzaje mądrości ale też wiara prawdziwa i fałszywa ujawnia się w „języku”. Język jest tu w barwny sposób przyrównany do iskry, czy steru, które będąc małe powodują potężne skutki. Mając tą świadomość, niewielu powinno zostać nauczycielami. Szczególnie potępia tu Jakub fakt, że język bywa używany równocześnie do błogosławienia Boga i przeklinania ludzi, co w istocie jest „rozdwojeniem duszy” i hipokryzją.

Po zapoznaniu się z ogólnym obrazem tej części Jakuba przejdźmy do nieco szczegółowszego omówienia trzech jego fragmentów.

List Jakuba 2:14-26

Wiara bez uczynków jest martwa; uzasadnia to przykład Abrahama i Sary.

A. 14. Jakież pożytek bracia moi, jeśli ktoś mówiłby, że ma wiarę, jednak nie miałby uczynków?

B. Nie może go ta "wiara" zbawić.

A1. 15. Jeśli więc brat lub siostra są nadzy i brakować im będzie codziennego pokarmu, a ktoś z was powiedziałby im: "idźcie w pokoju, ogrzejcie się i najedzcie się", a nie dalibyście im tego, co niezbędne (dla) ciała, (to) jaki (z tego) pożytek?

B1. 17. Tak i wiara, jeśli nie ma uczynków, martwa jest w sobie samej.

A2. 18. Ale powie ktoś: ty masz wiarę, a ja mam uczynki, pokaż mi wiarę swoją z twoimi "uczynkami", a ja pokażę ci moją wiarę z moimi uczynkami. 19. Ty wierzysz, że Bóg jest jeden? Dobrze czynisz, demony także wierzą i drżą.

- B2.** 20. Chcesz więc poznać o pustym człowieku, że wiara bez uczynków jest martwa?
- A3.** 21. (Czy) Abraham, ojciec nasz nie został usprawiedliwiony z uczynków, gdy ofiarował Izaaka, syna swego, na ołtarzu?
- B3.** 22. Widzisz, że wiara współpracowała z jego uczynkami i z uczynków wiara stała się doskonała.
- A4.** 23. I zostało wypełnione Pismo mówiące: uwierzył więc Abraham Bogu i zaliczono mu (to) do sprawiedliwości i przyjacielem Boga został nazwany.
- B4.** 24. Widzicie zatem, że z uczynków jest usprawiedliwiany człowiek, a nie jedynie z wiary.
- A5.** 25. Podobnie też i Rachab nierządnicą, (czy) nie z uczynków została usprawiedliwiona, gdy przyjęła posłańców i odprawiła (ich) inną drogą?
- B5.** 26. Bo tak, jak ciało bez ducha jest martwe, tak i wiara bez uczynków jest martwa.

Fragment ten (2:14-26) jest chyba najbardziej znaną i najczęściej cytowaną częścią Listu Jakuba. Wydaje się, że jest też dość czytelny jego przekaz. Uzasadnia w Nim Jakub, że wiara bez uczynków jest martwa, nie ma jej tak naprawdę.

Warstwa A-A5 (2:14a, 15-16; 18-19; 21; 23; 25)

W warstwie pierwszej (A - A5) polemizuje Jakub zapewne z obecnym poglądem wśród odbiorców Listu (nie brakuje tak myślących także współcześnie), że jakaś "abstrakcyjna" wiara, która nie ma uczynków i może ona prowadzić do zbawienia. W kolejnych tekstach pokazuje bezsens takiego myślenia. Po pierwsze, na przykładzie braci nagich i bez codziennego pożywienia, którym ktoś oferuje im tylko ogrzanie się i jednokrotne ich nakarmienie. Po drugie stwierdza, że także demony wierzą, ale drżą. Na koniec daje przykłady wiary Abrahama i Rachab, które uzewnętrzniły się w konkretnym czynie, który potwierdzały ich wiarę.

Warstwa B-B5 (2:14b; 17; 20; 22; 24; 26)

W warstwie drugiej (B - B5) daje Jakub do wiadomości swoim odbiorcom, że wbrew ich mniemaniu taka wiara bez uczynków nie może nikogo zbawić i jest martwa. Wiara tylko wyrażona uczynkami jest wiarą autentyczną. W przeciwnym wypadku jest martwa, tak jak ciało bez ducha, jak na koniec puentuje swój wywód Jakub.

Nauczanie Jakuba i Pawła

Niektórzy widzą w tym rozumowaniu Jakuba konflikt z nauczaniem Pawła, który głosił zbawienia z wiary, niezależnie od uczynków. Ja osobiście nie widzę specjalnej różnicy w pojmowaniu wiary przez Pawła i Jakuba. Raczej są u nich nieco inaczej położone akcenty. Nie czas i nie miejsce, by zająć się tym szczegółowiej. Dlatego ograniczę się do przytoczenia i krótkiego skomentowania słynnego tekstu Pawła z Efezjan 2:8-10:

"(Ef 2:8) Łaską bowiem jesteście zbawieni przez wiarę, i to nie jest z was, jest to dar Boga. (Ef 2:9) Nie z uczynków, aby nikt się nie chlubił".

Gdybyśmy zakończyli ten tekst w tym miejscu, to rzeczywiście wydawać by się mogło, że Jakub i Paweł głoszą sprzeczne ze sobą tezy. Sprawa jednak wygląda inaczej, gdy przeczytamy werset 10:

"(Ef 2:10) Jesteśmy bowiem jego dziełem, stworzeni w Chrystusie Jezusie do dobrych uczynków, które Bóg wcześniej przygotował, abyśmy w nich postępowali".

Wyraźnie stwierdza tu Paweł, że chociaż uczynki nie mają znaczenia w kwestii "zapracowania" na zbawienie - jest to dar łaski i dzieło naszego Pana. Jednak skutek tej zbawczej wiary ma dalekosiężne praktyczne implikacje. Ta wiara, która jest nam wszczepiana - jest Bożym dziełem w nas ("jesteśmy bowiem jego dziełem") i skutkuje dobrymi uczynkami. Bez tych uczynków nie można mówić, że ktoś jest ponownie narodzonym i wierzącym człowiekiem. Skoro jesteśmy Bożym dziełem do dobrych uczynków, to twierdzenie, że może być wiara bez uczynków jest nieprawdą. W paralelnej części (3:13-18) Jakub jeszcze mocniej pokaże, że nie ma próżni i przy braku uczynków autentycznej wiary pojawiają się skandaliczne uczynki owej martwej wiary. Jest to zazwyczaj nie tylko grzech zaniechania, ale również cała gama uczynków ciemności (zob. Łuk 11:24-26).

List Jakuba 3:1-12

Niech niewielu będzie nauczycielami, potykamy się w mowie, mały język wyrządza wielkie zło.

- A.** 1. (Niech) niewielu zostaje nauczycielami bracia moi wiedząc, że większy wyrok otrzymacie. 2. Wielokroć bowiem potykamy się wszyscy. Jeśli ktoś w słowie nie potyka się, ten (jest) mężem doskonałym, mogącym trzymać w ryzach także całe ciało.
- B.** 3. Oto koniom wędzidła do ust zarzucamy, aby one nam były podległe i całym ich ciałem kierujemy.
- C.** 4. Oto też statki tak wielkie będąc i przez surowe wiatry pędzone, kierowane są przez maleńki ster dokądkolwiek chciałby gwałtowny ruch sternika. 5. Tak i język jest małym członkiem, a wielce się chełpi. Oto niewielki ogień jakże wielki las zapala.
- A1.** 6. I język (to) ogień, świat niesprawiedliwości. Tak, język jest umieszczony w członkach naszych (jako) ten, który plami całe ciało i rozpala krąg (naszego) pochodzenia, a (sam) będąc rozpalany przez Gehennę.
- B1.** 7. Bo wszelki rodzaj dzikich zwierząt, zarówno ptaków i płazów, także i (tych) morskich, jest ujarzmiany, i został ujarzmiony (przez) rodzaj ludzki, 8. jednak języka nikt (z) ludzi (nie) jest w stanie ujarzmić - (tego) nieokiełznanego zła pełnego śmiercionośnego jadu.
- C1.** 9. Nim błogosławimy Boga i Ojca, i nim przeklinamy ludzi powstających na podobieństwo Boga. 10. Z tych (samych) ust wychodzi błogosławieństwo i przekleństwo; tak to, bracia moi, być nie powinno. 11. Czy źródło z tej samej szczeliny tryska (wodą) słodką i gorzką? 12. Nie może, bracia moi, figowiec rodić oliwki lub winorośl figi, tak i żadne źródło słone (nie może) wydać słodkiej wody.

W kolejnym fragmencie (3:1-12) zachęca Jakub, by niewielu z nas było nauczycielami, gdyż wszyscy się potykamy, zwłaszcza w słowie. Rola nauczyciela sprowadza się głównie do tego, by właśnie „słowa” używał. Ma to robić, a jednocześnie się w nim potyka. To naprawdę duża odpowiedzialność i każdy nauczyciel powinien zawsze być tego świadom stając za kazalnica.

Warstwa A-A1 (3:1-2 i 3:6)

W warstwie pierwszej (A-A1 3:1-2 i 3:6) Jakub wzywa, by niewielu było nauczycieli ze względu na surowszy wyrok. Nauczanie jest używaniem języka, a tylko ktoś doskonały nie uchybia w mowie (3:1-2). Do wyroku nawołuje Jakub w wersecie 6 i to do sądu Gehenny! Język właśnie rozpala 'krąg naszego pochodzenia'.

Warstwa B-B1 (3:3 i 3:7-8)

W warstwie drugiej (B-B1 3:3 i 3:7-8) pokazuje Jakub, że człowiek potrafi ujarzmić konia za pomocą wędzidła (3:3) i ujarzmił wszelkie rodzaje dzikich zwierząt (3:7). Jednak ujarzmienie języka wymknęło się z ludzkich możliwości. Pozostaje on więc nieujarzmiony i pełen „śmiercionośnego jadu” (3:8).

Na koniec w warstwie trzeciej (C-C1 3:4-5 i 3:9-12) bardzo dobitnie ukazuje Jakub jak potężne spustoszenie czyni malutki język. Podobnie jak niewielki ster kieruje potężnym okrętem oraz niewielki ogień zapala potężny las (3:4,5). Język odzwierciedla chwiejność człowieka o rozdwojonej duszy” (Jak 1:8 i 4:8), w jakimś wymiarze każdego z nas niestety! To rozdwojenie jest widoczne wówczas, gdy z naszych ust wychodzi zarówno błogosławieństwo Boga, jak i przekleństwo ludzi; a tak być nie powinno (3:3-10). Przecież nie może z jednego źródła wypływać woda słodka i gorzka, figowiec nie urodzi oliwki a winorośl nie urodzi figi (3:11-12). Sytuacja wygląda zatem beznadziejnie, jednak w kulminacyjnej części pokaże nam Jakub, jakie jest jedyne wyjście z tego stanu (Jak 4:1-10). Ten kierunek jest też pokazany w następnym fragmencie mówiącym o mądrości „z góry” i mądrości demonicznej”.

List Jakuba 3:13-18

Wiara prawdziwa i martwa ma dwa źródła: od Boga („z góry”) i od diabła („demoniczna”).

A. 13. Kto (jest) mądry i roztropny pośród was,

B. niech pokaże (to) [-] dobrym postępowaniem, swoimi uczynkami w łagodności, (właściwej dla) mądrości.

C. 14. Jeśli jednak zazdrość gorzką macie i rywalizację w sercu waszym, (to) nie chlubcie się i (nie) kłamcie wbrew prawdzie.

15. Nie jest to mądrość zstępująca z góry ale przyziemna, duszewna, demoniczna.

16. Gdzie bowiem zazdrość i rywalizacja, tam zamieszanie i wszelkie złe dzieło.

A1. 17. Ale mądrość z góry

B1. najpierw jest prawdziwie czysta, następnie pokojowa, życzliwa, zgodna, pełna miłosierdzia i dobrych owoców, nie stronnicza i nieobłudna. 18. Owoc zaś sprawiedliwości jest zasiewany w pokoju tym, którzy czynią pokój.

Na koniec (3:13-18) nawiązuje do tych, którzy są mądrzy i roztropni. Powinni oni to jednak pokazać dobrym postępowaniem. Ciekawe, że jako ilustracje dobrego postępowania wymienia Jakub łagodność, która jest przejawem mądrości. Tak więc po wezwaniu, by niewielu było nauczycielami ze względu na uchybienia w słowie, dorzuca tu Jakub dobre postępowanie, które charakteryzuje człowieka mądrego, według Bożych wzorców. Mówienie musi iść zatem w parze z postępowaniem - akcent kładzie w tym postępowaniu właśnie na łagodność.

Tekst ten w mocnych słowach kontrastuje ludzi mądrych „z góry” i mądrych „demonicznie”; na nich też pada główny akcent tej części listu. Przyjrzyjmy się nieco szczegółowiej temu fragmentowi.

Warstwa A-A1 (3:13a i 3:17a)

Warstwa pierwsza (A-A1 3:13a i 3:17a) pokazuje fundament człowieka mądrego i roztropnego (3:13a). Uzewnętrznia się to oczywiście w określonej postawie, o czym powie Jakub w drugiej warstwie tego tekstu. Tu natomiast ukazuje prawdziwe źródło tej mądrości czy roztropności: „mądrość z góry” (3:17a). Zatem tylko w Bogu jest autentyczne źródło prawdziwej przemiany człowieka i jego pięknego, szlachetnego dzieła. Taka jest też istota autentycznej wiary, o czym pisał Jakub wcześniej, gdy pokazywał, że wiara musi być poparta czynem, by nie była martwa (2:14-26).

Warstwa B-B1 (3:13b i 3 17b-18)

Warstwa druga (B-B1 3:13b i 3 17b-18) pokazuje czyn człowieka mądrego czerpiącego z Bożego źródła, owej „mądrości z góry”. Jest to oczywiście synonimiczne z uczynkami autentycznej wiary, która identycznie ma swe źródło w Bogu. Jak zatem przejawia się to w życiu? W pierwszym tekście (3:13b) kładzie Jakub nacisk na łagodność. Mówi wręcz, że **łagodność jest właściwością mądrości**. Jeżeli zatem brak Ci łagodności, to nie możesz być człowiekiem prawdziwie mądrym! W drugiej części (3:17b-18) dorzuca Jakub kolejne czyny mówiąc o mądrości, że jest: „czysta, następnie pokojowa, życzliwa, zgodna, pełna miłosierdzia i dobrych owoców, niestronnicza i nieobłudna” (3:17b). Ciekawe jest, że kolejnym wersecie (3:18) powtarza Jakub, że czynienie pokoju przynosi owoc sprawiedliwości (3:19). Zatem nacisk w całej warstwie położony jest na łagodność i czynienie pokoju. Ciekawe, że w Kazaniu na Górze, pojawiają się oba te przymioty wśród błogosławieństw Pana Jezusa i są one również w paralelnym związku (Mat 5:5 i 9).

Główny akcent tej warstwy dotyka jednak charakterystyki tych, którzy są pod wpływem diabelskim (3:14-16). Przytoczę ten fragment jeszcze raz w tym miejscu w całości: „14. Jeśli jednak zazdrość gorzką macie i rywalizację w sercu waszym, (to) nie chlubcie się i (nie) kłamcie wbrew prawdzie. 15. Nie jest to mądrość

zstępująca z góry ale przyziemna, duszewna, demoniczna. 16. Gdzie bowiem zazdrość i rywalizacja, tam zamieszanie i wszelkie złe dzieło". Takie są owoce demonicznej mądrości i czyny martwej wiary!

Jakuba 4:1 – 10 Główny akcent Listu Jakuba!

Przyjaźń ze światem, wrogością wobec Boga. Bóg pragnie naszego ducha, który w pokorze poddaje się Bogu a przeciwstawia się diabłu.

A

a. 1. Skąd wojny i walki wśród was?

b (Czy) nie stąd: z namiętności waszych toczących wojnę w członkach waszych?

a1. 2. Pożądacie, a nie macie, mordujecie i zazdrościcie, a nie jesteście w stanie osiągnąć, walczyacie i wojujecie, (a) nie macie, ponieważ nie prosicie.

b1. 3. Proście a nie otrzymujecie dlatego, że źle prosicie, aby to roztrwonić w namiętnościach waszych.

B

a. 4. Cudzołóżnicy i cudzołóżnice,

b. (czy) nie wiecie, że przyjaźń (ze) światem jest wrogością (wobec) Boga?

a1. Ktokolwiek więc

b1. chciałby być przyjacielem świata, czyni się wrogiem Boga.

A1

a. 5. Albo (czy) sądzicie, że daremnie Pismo mówi:

b. do zazdrości pragnie ducha, który zamieszkał w nas?

a1. 6. Większą jednak daje łaskę, dlatego mówi:

b1. Bóg pysznym się przeciwstawia, pokornym natomiast daje łaskę.

B1

a. 7. Poddajcie się więc Bogu,

b

a przeciwstawcie się diabłu,
to ucieknie od was.

8. Zbliźcie się do Boga,
to zbliży się do was.

b1

Obmyjcie ręce grzesznicy i oczyśćcie serca
(ludzie) o rozdwojonej duszy!

9. Trapcie się i smućcie się, i zapłaczcie! Śmiech wasz w smutek niech się obróci,
a radość w przygnębienie!

a1. 10. Uniźcie się przed Panem, a wywyższy was.

Warstwa A-A1 (4:1-3 i 4:5-6)

Pierwsza warstwa tego fragmentu (A-A1 4:1-3 i 4:5-6) ukazuje fundamentalne przyczyny wszelkich problemów odbiorców listu, a pośrednio także każdego z nas. W pierwszej części pisze Jakub o "wojnach" pochodzących z namiętności, żądz, zazdrości i haniebnych próśb o zaspokojenie tych namiętności! Widoczna tu postawa, to absolutna cielesność, widzenie tylko tego co tu i teraz bez wglądu w duchową rzeczywistość. Nawet ich modlitwy mają taki cielesny, plugawy wymiar. Podobny wątek rozwija też Księga Przysłów: „U tego, kto odwraca ucho, aby nie słyszeć nauki, nawet modlitwa jest ohydą” (Prz 28:9). W drugiej części (A1 4:5-6) mamy ukazaną kolejną przyczynę upadku odbiorców listu: brak pokory, pycha, która uniemożliwia poddanie swojego ducha (całego siebie) Bogu, a Bóg jest zazdrosny, czyli wymagający wyłączanego oddania, pragnie naszego ducha dla siebie. Przecież Bóg takich szuka, którzy oddają mu cześć „w duchu i prawdzie” (Jana 4:24).

Warstwa B-B1 (4:4 i 4:7-9)

Druga warstwa (B-B1 4:4 i 4:7-9) jest naturalną kontynuacją pierwszej. Żądze i namiętności obecne wśród adresatów listu są niczym innym, jak duchowym cudzołóstwem wobec Boga, a to stawia takich pseudochrześcijan w pozycji wrogości Boga. To duchowe cudzołóstwo jest poddaniem się diabłu, który jest władcą tego świata. Bardzo smutny obraz społeczności braci rysuje w tych słowach Jakub (4:4). To tak, jakby dzieło krzyża naszego Pana i Jego zmartwychwstanie nie wywarło na nich (nas?) żadnego wpływu i nadal pozostają w swych grzechach (zob. 1 Kor 15:12-19).

Dla kontrastu w części B1 (4:7-10) wzywa Jakub do poddania się Bogu i zbliżenia do Niego. Tekst ten zawiera dwa ważne stwierdzenia. Po pierwsze zachęca do zbliżenia się do Boga, bo wtedy Bóg zbliży się do nas, a tym samym diabeł ze swoją „mądrością” odstąpi od nas. Po drugie wzywa do obmycia rąk i oczyszczenia serca, by nie było w nas rozdwojenia duszy. Bez Bożego wsparcia nie byłibyśmy w stanie tego uczynić. Nasza odmiana może się dokonywać tylko w bliskości naszego Pana i Boga. Taki jest kierunek dla każdego, kto jest człowiekiem chwiejnym o „rozdwojonej duszy” i pragnie duchowej przemiany.

Jakuba 4:11 - 5:12

Osądzanie Prawa w niewłaściwej relacji do drugich i niepotrzebne przysięganie; zgubna pewność siebie, bezsensowne poleganie na bogactwie. Wezwanie biednych do cierpliwości (wytrwałości) aż do przyjścia Pana. Przykład wytrwałości Hioba.

Kompozycja tego fragmentu

List Jakuba 4:11-12 Nie oczerniamy jedni drugich, bo to oznaczałoby, że stawiamy się w roli sędziów i osądzamy prawo.

List Jakuba 4:13-16 Krótkowzroczność handlujących; zapominają, że są parą i całkowicie zależni od Boga.

List Jakuba 4:17 Grzeszy ten, który wie jak dobrze czynić, a tego nie robi.

List Jakuba 5:1-6 Potępienie bogatych, zapatrzonych w swoje bogactwo, które zgnije, którzy nie płacili robotnikom i zamordowali sprawiedliwego.

List Jakuba 5:7-12 Wezwanie do wytrwałości i do tego, by nie wzdychać przeciw sobie nawzajem; nie przysięgajmy: nasze tak ma być tak, byśmy nie byli hipokrytami godnymi osądu.

A

11. Nie oczerniajcie jedni drugich bracia. Kto oczernia brata, (ten) i sędzi brata swego, oczernia Prawo i sędzi Prawo.

Jeśli jednak Prawo sądzisz nie jesteś wykonawcą Prawa ale sędzią.

12. Jeden jest Prawodawca, który może zbawić i zniszczyć.

Ty zaś kim jesteś, co sądzisz drugiego?

B

13. Przychodź teraz - ty, który mówisz: "dzisiaj i jutro pójdziemy do tego miasta i będziemy tam rok jeden i pohandlujemy, i osiągniemy zysk" -

14. którzy nie znacie jutra. Czym bowiem (jest) życie wasze? Parą bowiem będzie na krótko ukazującą się, potem też i znikającą.

15. Zamiast (tego) powinniście mówić: jeśli Pan zechce, będziemy żyć i uczynimy to lub tamto.

16. Teraz jednak chlubicie się w pysze waszej; wszelkie takie chlubienie się jest złe.

C

17. Kto wie zatem (jak) dobrze czynić, a (tego) nie czyni, jest (to) jego grzech.

Rozdział 5

B1

1. Przychodźcie teraz bogaci. Zapłaćcie lamentując z powodu nieszczęść na was przychodzących. 2. Bogactwo Wasze zgniło a szaty wasze zostały zjedzone przez mole. 3. Złoto wasze i srebro przerdzewiało a "jad" ich będzie wam na świadectwo i strawi wasze doczesne ciała jak ogień. Zgromadziliście "skarby" na ostateczne dni.

4. Oto zapłata robotników, którzy zżęli wasze pola, zatrzymana przez was krzyczy, a krzyk żniwiarzy do uszu Pana Zastępów doszedł.

5. Żyliście w zbytku i w przepychu na ziemi, wykarmiliście serca wasze jak w dzień rzezi.

6. Skazaliście, zamordowaliście sprawiedliwego - nie przeciwstawia się wam.

A1

7. Bądźcie cierpliwi zatem bracia aż do przyjścia Pana. Oto rolnik oczekuje cennego owocu ziemi będąc cierpliwym (w oczekiwaniu) na niego, aż otrzyma deszcz wczesny i późny. 8. Bądźcie cierpliwi i wy. Utwierdźcie serca wasze, gdyż przyjdzie Pana przybliżyło się.

9. Nie wzdychajcie przeciw sobie nawzajem bracia, abyście nie zostali osądzeni. Oto Sędzia przed drzwiami stanął.

10. Za przykład weźcie bracia moi doświadczenie zła i cierpliwość proroków, którzy przemawiali (w) imieniu Pana. 11. Oto uważamy za szczęśliwych tych, którzy są wytrwali. O wytrwałości Hioba słyszeliście i zakończenie Pana zobaczyliście, gdyż bardzo współczujący jest i miłosierny.

12. Przede wszystkim jednak bracia moi, nie przysięgajcie ani (na) niebo, ani (na) ziemię, ani jakkolwiek inną przysięgą. Niech więc jest wasze tak, tak a nie, nie, abyście nie popadli w hipokryzję.

Powyższy fragment zawiera trzy warstwy. Pierwsza z nich (A-A1 4:11-12 i 5:9-12) wzywa by pokrzywdzeni odbiorcy tego listu (ma na myśli zapewne biednych) nie stawali się sędziami przez oczernianie braci, wzdychanie przeciwko nim. Dodatkowo jest tu wyzwanie by nie przysięgali i ich mowa była tak-tak i nie-nie, bo w przeciwnym razie stali by się hipokrytami podlegającymi surowemu osądowi.

Druga warstwa (B-B1 4:13-16 i 5:1-6) jest oskarżeniem handlujących, którzy w swej pysze nie widzą niczego poza pragnieniem gromadzenia zysków i planowaniem jak to robić. Zapomnieli o swej zależności od Boga i że w istocie są jak ulotna para (2:13-16). W piątym rozdziale 1-6 oskarża Jakub bogatych. W

proroczej wizji ukazuje kres ich bogactwa, które bezsensownie gromadzili na krzywdzie innych. Dopuścili się odbierania zapłaty robotnikom a nawet mordu na sprawiedliwym!

Trzecią warstwę stanowi jeden tekst, który jest uniwersalnym przesłaniem: Kto wie zatem (jak) dobrze czynić, a (tego) nie czyni, jest (to) jego grzech (4:17). Odbiorcy listu, jako znający Boże wymagania nie mają żadnej wymówki, że nie czynią dobrze według Bożych standardów.

Przyjrzyjmy się nieco szczegółowiej temu fragmentowi.

Warstwa A-A1 (4:11-12 i 5:7-12)

Pierwsza warstwa (A-A1 4:11-12 i 5:7-12) ukazuje problemy w relacjach między braćmi. Na początek (A 4:11-12) wzywa Jakub do tego, by nie oczerniać braci, bo kto tak czyni „oczernia prawo i sędzi prawo”, wkraczając w nie swoje kompetencje. Wydawać by się mogło, że w obliczu postaw niektórych odbiorców listu (zob. 5:1-6), takie oczernianie jest w pełni uzasadnione. Jednak Jakub ukazuje, że to jest bluźnierstwem, wchodzeniem w kompetencje Boga – Prawodawcy. „Jeden jest Prawodawca, który może zbawić i zniszczyć. Ty zaś kim jesteś, co sądzisz drugiego?” (4:9) – puentuje Jakub (4:12) (zob. Judy 9).

Drugi fragment tej warstwy (A1 5:7-12) dotyczy również wzajemnych relacji między braćmi. Zachęca w nim Jakub, by „nie wzdychali przeciwko sobie nawzajem”. Ciekawe jest, że podobnie jak w pierwszym fragmencie (4:11-12) Jakub nawiązuje tu do idei sądu. Mówi nie tylko, by nie wzdychali przeciw sobie, ale wyjaśnia zasadniczy powód: „abyście nie zostali osądzeni. Oto Sędzia przed drzwiami stanął” (4:9). Zwraca też Jakub uwagę na jeszcze jedno uchybienie braci, które może prowadzić pod Boży sąd. Zachęca, by nie przysięgali i aby ich „tak” było „tak”, a „nie”, było „nie” (A1), cytując tym samym nauczanie Pana Jezusa (Mat 5:33-37).

Przy okazji warto wspomnieć, że większościowy tekst bizantyjski kończy werset 5:12 tak: „abyście nie popadli w hipokryzję”, natomiast tekst NA (Nestle – Aland) ma: „abyście nie popadli pod sąd” (np. PBD). Wymaga to kilku słów komentarza. Wydaje się, że w kontekście pasuje wersja NA, gdyż idea sądu jest właśnie tą ideą, która spaja cały ten fragment. Jednak warto zwrócić uwagę na coś jeszcze. Termin „hipokryzja” musi nam przypominać mowę Pana Jezusa przeciwko uczonym w Piśmie i faryzeuszom z 23 rozdziału Ewangelii Mateusza, gdzie przede wszystkim potępiał Pan Jezus ich hipokryzję. Mowa ta jest zdecydowanie mową oskarżycielską, a więc ma związek z ich osądzeniem. Dlatego w wersji bizantyjskiej w terminie „hipokryzja” zawarta jest także idea oskarżycielskiego sądu Pana Jezusa wobec każdego hipokryty, obłudnika. „Hipokryzja”, wydaje się też lepiej pasować do najbliższego kontekstu, gdzie Jakub, cytując Pana Jezusa wzywa, by nasze tak, było tak, a nie -nie. Bo jeśli tak jest nie, a nie - tak, to czymże to jest, jeśli nie hipokryzją? Ciekawe, że obie wersje tekstu różni zasadniczo tylko jedna spacja: unokpiv – hipokryzja; uno kpiv – pod sąd.

We fragmencie tym mamy też podwójną zachętę do wytrwałości (5:7-8 i 5:10-11). Mówi najpierw Jakub o cierpliwym oczekiwaniu na przyjście Pana tak, jak rolnik czeka na owoc swej pracy (5:7-8) Potem zwraca uwagę na wytrwałość w obliczu trudności, prześladowań etc. Przywołuje proroków, którzy „doświadczali zła” oraz Hioba, który był dotknięty cierpieniem, mimo że zachował prawość wobec Boga. Jak to się ma do problemów wymienionych w wersetach 5:9 i 12, gdzie wzywa Jakub do tego, by nie oczerniali, by nie przysięgali i by ich tak, było tak, a nie – nie? Wydaje się, że odbiorcy listu (zwłaszcza Ci biedni) mieli problem z zachowaniem tych postaw. Jest tu więc zachęta do trwania przy Bożych standardach niezależnie od tego, jak wielkie próby mogą nas spotkać. Istotą tej cierpliwości jest zatem pozostanie wiernym Bożym prawom, bez względu na to, jaka cenę przyszłoby nam zapłacić.

Wymienia tu zatem trzy postawy, które mają wspólny mianownik: podlegają pod Boży sąd. Są to: obmawianie jedni drugich, narzekanie jedni na drugich oraz przysięganie.

Warstwa B-B1 (4:13-16 i 5:1-6)

Pierwszy fragment tej warstwy (4:13-16) jest oskarżeniem handlujących, którzy w swej pysze nie widzą niczego poza pragnieniem gromadzenia zysków i planowaniem jak to robić. Myślą co zrobią dziś i jutro i jakie zyski będą mogli osiągać. (zob. Łuk 12:15-21). Powinni widzieć swą zależność od Boga i mówić, że jeśli Pan pozwoli, to będziemy mogli cokolwiek zrobić. Jest to z pewnością uniwersalna zasada odnosząca się do każdej sfery naszego życia.

Trzeba pamiętać, że w istocie jesteśmy jak ulotna para, która na krótko pojawia się i znika. Nie rozumienie tego jest głupotą, a także wyrazem pychy i arogancji. Taka postawa nie może się spotkać z Bożą aprobatą, gdyż „Bóg pysznym się przeciwstawia a pokornym daje łaskę” (Jak 4:6; Prz 3:34; 1 Pi 5:5).

W piątym rozdziale 1-6 oskarża Jakub bogatych. W proroczej wizji ukazuje kres ich bogactwa, które bezsensownie gromadzili na krzywdzie innych. Dopuścili się odbierania zapłaty robotnikom i mordu na sprawiedliwym.

Akcent C (4:17)

Trzecią warstwę stanowi jeden tekst, który jest uniwersalnym przesłaniem: Kto wie zatem (jak) dobrze czynić, a (tego) nie czyni, jest (to) jego grzech (4:17). Odbiorcy listu, jako znający Boże wymagania nie mają żadnej wymówki, że nie czynią dobrze według Bożej woli. Tekst ten również stanowi uniwersalne przesłanie dla uczniów Pana Jezusa. Grzechem jest nie tylko uczynek zły, ale też postawa bierności, zaniechania. To grzech duchowego lenistwa, które tak mocno Pan Jezus potępił w jednej z przypowieści zanotowanej w Ewangelii Mateusza: (Mt 25:26) A w odpowiedzi, pan jego rzekł do niego: Sługo zły i gnuśny! Wiedziałeś, że żnę, gdzie nie siałem, i zbieram, gdzie nie rozsypywałem; (Mt 25:27) Trzeba było więc złożyć moje srebro u bankierów, a ja po przyjściu, odebrałbym to, co jest moje z zyskiem. (Mt 25:28) Dlatego zabierzcie od niego ten talent i dajcie temu, który ma dziesięć talentów. (Mt 25:29) Każdemu bowiem, kto ma, będzie dane, i będzie obfitować; a temu, kto nie ma, i to, co ma, zostanie mu zabrane. (Mt 25:30) A tego bezużytecznego sługę wyrzucicie w ciemność zewnętrzną; tam będzie płacz i zgrzytanie zębów”. Owa bierna postawa została też potępiona w przypowieści o miłosiernym Samarytaninie, gdzie kapłan i lewita przeszli obok potrzebującego i choć nie uczynili mu nic złego, to winni są grzechu zaniechania. Właśnie w tym duchu wypowiada się Jakub: Kto wie zatem (jak) dobrze czynić, a (tego) nie czyni, jest (to) jego grzech (4:17). Wreszcie trzeba wspomnieć, że grzech zaniechania, jest „owocem” martwej wiary.

Jakuba 5:13-20

Wartość modlitwy. Chorzy zachęeni do przywołania starszych; wiele może skuteczna modlitwa sprawiedliwego - przykład skutecznej modlitwy Eliasza. Nawrócenie grzesznika z jego błędnej drogi uratuje jego duszę od śmierci i zakryje mnóstwo grzechów.

A

13. Znosi udrękę ktoś z was?

Niech się modli.

Raduje się ktoś?

Niech śpiewa.

14. Choruje ktoś z was?

Niech przywoła starszych zgromadzenia i niech się modlą nad nim, namaściwszy go oliwą w imieniu Pana.

B

15. A modlitwa wiary uzdrowi słabnącego i podniesie go Pan.

A jeśli były grzechy, które popełnił, zostaną mu odpuszczone.

16. Wyznawajcie jedni drugim upadki i módlcie się za jedni drugich, abyście zostali uzdrowieni.

Wiele może skuteczne błaganie sprawiedliwego.

A1

17. Eliasz był człowiekiem mającym podobne doznania co my i pomodlił się modlitwą, (by) nie padał deszcz,

a nie padał deszcz na ziemię (przez) trzy lata i sześć miesięcy.

18. I ponownie pomodlił się,

a niebo deszcz dało i ziemia wydała swój owoc.

B1

19. Bracia, jeśli ktoś z was zostałby odwiedziony od prawdy a zawróciłby go ktoś,

20. niech wie, że ten, kto zawrócił grzesznika z jego błędnej drogi, uratuje duszę od śmierci i zakryje mnóstwo grzechów.

Powyższy fragment jest zakończeniem listu Jakuba i według moich obserwacji tekstu stanowi paralelę do Jak 2:14-3:18 i stanowi główny akcent tej pary tekstów. Oba fragmenty kładą nacisk na czyn człowieka prawdziwie wierzącego. W pierwszej części (Jak 2:14-3:18), na przykładzie Abrahama i Rachab, przekonuje nas Jakub, że wiara bez uczynków jest martwa. Nie precyzuje tu jeszcze o jakie uczynki wiary w kontekście odbiorców mu chodzi. Dopowiada to w trzecim rozdziale, gdzie pokazuje, że język jest źródłem wszelkiego złego czynu (mądrość demoniczna), prawdziwą wiarę wspiera mądrość „z góry” pełna dobrego dzieła.

W drugiej części – którą właśnie omawiamy (Jak 5:13-20) – pokazuje Jakub te aspekty chrześcijańskiej wiary i uczynków, na których chce położyć szczególny nacisk. Zachęca do śpiewania pieśni, modlenia się, wezwania starszych w czasie ciężkiej choroby, czy grzechu. Mocno akcentuje Jakub wartość modlitwy szczególnie za braci cierpiących i uwikłanych w grzech. Taka wytrwała modlitwa sprawiedliwego w intencji niedomagającego brata lub siostry ma wielką wartość. To naprawdę piękny czyn wiary, który może mieć wpływ na uratowanie duszy od śmierci i zakrycie mnóstwa grzechów (Jak 5:20). Mamy tu tekst krótszy z takim pozytywnym wezwaniem do modlitwy i wzajemnej troski i wspierania siebie nawzajem. Tak w praktyce, po prostu, realizuje się życie wiary i mądrości z góry człowieka zrodzonego przez Boga.

Warstwa A-A1 (5:13-14 i 5:17-18)

Mamy tu zachętę do modlenia się i śpiewania pieśni. Jednak w słabości (chorobie), niech brat, czy siostra przywoła starszych zboru, by się nad nimi modlili i namaścili oliwą w imię Pańskie (A). Przy tej okazji radzi też, by wyznawać grzechy jedni drugim i modlić się, aby zostać wyleczonym (w. 5:15). Może to sugerować, że słabość, czy choroba wspomniana w wersecie 14 jest tej samej natury – z siłła grzechu, który uniemożliwia, bądź utrudnia nawet samodzielne modlitwy. Ilustruje to przykładem skutecznej modlitwy Eliasza, wskutek której deszcz nie padał przez trzy i pół roku. A po kolejnej modlitwie deszcz zaczął padać (5:17-18).

Warstwa B-B1 (5:15-16 i 5:19-20)

Jakub pokazuje tu skuteczność modlitwy, którą Bóg wysłucha i podźwignie chorego i odpuści mu grzechy, jeśli ich się dopuścił (5:15). Wzywa też do wyznawania grzechów i do modlenia się o siebie wzajemnie. Dalej podaje ogólną zasadę dotyczącą modlitwy: "Wiele może skuteczna modlitwa sprawiedliwego" (5:16). Rzeczywiście, „wiele może skuteczna modlitwa „sprawiedliwego” – sprawiedliwego dzięki wierze, która w tym przypadku uzewnętrznia się w wytrwałej modlitwie. Czy myślałeś o modlitwie w kategorii uczynku wiary?

Na koniec, w ostatnich słowach listu, pokazuje wielką wartość ratowania kogoś, kto zbacza z drogi prawdy: ratuje jego duszę i zakrywa mnóstwo grzechów (5:19-20). Jest to bardzo praktyczna zachęta do powierzania swoich spraw braciom w wierze, którzy przez modlitwę z wiarą, mogą przyczynić się do uleczenia fizycznego, a przede wszystkim duchowego. Dzieje się tak dlatego, ponieważ nasz Bóg w swoim miłosierdziu i łasce postanowił, że będzie wysłuchiwał takich modlitw. Chwała Ci Panie za to. Amen.

PRZESŁANIE LISTU JAKUBA

Głównymi odbiorcami listu są biedni i bogaci, dla których ma Jakub określone przesłanie. Ponieważ jest to natchniona Księga Bożego Słowa, więc ma też uniwersalne przesłanie dla każdego z nas. Rozpoczyna Jakub od zachęty, by z radością spoglądać na wszelkie próby, jakie przychodzi nam znosić, widząc ich błogosławiony rezultat. Wzywa też Jakub swoich pierwszych odbiorców i każdego z nas do tego, by być wykonawcą Słowa a nie tylko słuchaczem, który zapomina. Będąc zrodzeni przez Boga mamy być właśnie skorzy do słuchania, a nieskorzy do mówienia, czy trwania w zagniewaniu (1:19-20). Prawdziwa pobożność polega na niesieniu pomocy sierotom i wdowom oraz niesplamieniu się światem (Jak 1:27). Każdy z nas musi pamiętać, że jeśli możemy dobrze czynić, a tego nie robimy, to dopuszczamy się grzechu.

Wiara bez uczynków jest martwa, co potwierdza historia Abrahama i Rachab. Język ukazuje Jakub, jako małe źródło potężnych problemów. Prawdziwa wiara musi być pełna uczynków (w tym właściwego używania języka) według "mądrości z góry", „w łagodności, (właściwej dla) mądrości" (3:13), która „jest prawdziwie czysta, następnie pokojowa, życzliwa, zgodna, pełna miłosierdzia i dobrych owoców, niestronnicza i nieobłudna. Owoc zaś sprawiedliwości jest zasiewany w pokoju tym, którzy czynią pokój (3:17-18). Martwa wiara również ma swoje plugawe uczynki, a jest kierowana "mądrością demoniczną, przyziemną" przejawiającą się w gorzkiej zazdrości i rywalizacji, które są przyczyną zamieszania i wszelkiego złego dzieła (3:14-16).

Jakże ważne jest zatem pielęgnowanie uczynków wiary, takich jak śpiewanie pieśni, modlenie się i wezwanie starszych w przypadku choroby, czy grzechu. Mocno akcentuje Jakub wartość modlitwy, szczególnie za braci cierpiących i uwikłanych w grzech. Taka wytrwała modlitwa sprawiedliwego w intencji niedomagającego brata lub siostry ma wielką wartość. To naprawdę piękny czyn wiary, który może mieć wpływ na uratowanie duszy od śmierci i zakrycie mnóstwa grzechów. Warto zwrócić uwagę, że właściwie wszystkie dobre uczynki

wymienione powyżej dotyczą właściwego używania języka (5:13-16), co bardzo kontrastuje z językiem opisanym w trzecim rozdziale Listu.

W głównym akcencie Listu piętnuje Jakub żądze i namiętności będące przejawem egocentryzmu oraz duchowe cudzołóstwo ze światem rządzonym przez diabła. W kontraście wzywa do pielęgnowania właściwych postaw: pokory i oddania ducha, którego pragnie Bóg, oddania Bogu całego siebie i oddawania Ojcu, według słów Pana Jezusa, czci w „duchu i prawdzie”.

Końcowa nauka – główny akcent Listu Jakuba

- a.** 7. Poddajcie się więc Bogu,
  - b.** a przeciwstawcie się diabłu,
to ucieknie od was.
- 8. Zbliźcie się do Boga,
to zbliży się do was.
- b1.** Obmyjcie ręce grzesznicy i oczyśćcie serca
(ludzie) o rozdwojonej duszy!
- 9. Trapcie się i smućcie się, i zapłaczcie! Śmiech wasz w smutek niech się obróci, a radość w przygnębienie!
- a1.** 10. Uniźcie się przed Panem, a wywyższy was.

www.berea.edu.pl